
НАТАЛІЯ
ДУРУНДА
Зрада
від фіналістки конкурсу
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»

Наталія Дурунда

Зрада

Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»
2020

УДК 821.161.2

Дурунда Н.

Зрада / Н. Дурунда — Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2020

ISBN 978-6-17-127570-6

Студентці Марині судилося стати найближчою людиною для сусідської п'ятирічної дівчинки Асі, чия мати померла. Батько дитини, хірург Роман Богданов, усвідомлює, що до дівчини прикипіла душею не тільки Ася, а й він сам. Марина й Роман одружуються. П'ятнадцять років по тому. Несподівано у житті Богданових з'являється Гордій — син близького Романового друга Корнія Задорожного. Дві сім'ї прагнуть поєднати дітей: уже дорослу Настю і на сімнадцять років старшого Гордія. Ася щаслива й закохана. Проте Гордій не відповідає їй взаємністю. А все тому, що покохав дружину батькового товариша… Марину! Серце молодої жінки розривається. З одного боку — найрідніші люди, яких нізащо не зрадить, з іншого — Гордій… Марина зважується на відчайдушний крок. Чи стане їй сили не перейти межу дозволеного?..

УДК 821.161.2

ISBN 978-6-17-127570-6

© Дурунда Н., 2020
© Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2020

Содержание

Наталія Дурунда 5
Частина перша 6
Конец ознакомительного фрагмента. 27

Наталія Дурунда
Зрада

Вірність як повітря: можна відчути тільки її відсутність…
Народна мудрість

Мама…

Ненька…

Матуся…

Стільки емоцій викликає це слово. Воно пробуджує в серці безмежну ніжність і любов. Це – початок життя. Усесвіт. Очі, у яких бачимо сонце, небо… Руки, ласку яких ніщо не замінить.

Найрідніша… Вона завжди поряд, мов добрий янгол. Хіба може хтось бути ближчим для дитини?

Материнська любов – особлива. Мати любить своє дитя не за щось, а всупереч усьому. То найсвітліше почуття, яке може бути в жінки.

Материнство – стан душі. Його не можна набути. З ним народжуються й помирають. Це закладено на генетичному рівні: любити свою дитинку, оберігати, бути поруч із нею, щоб вона відчувала твою присутність, твій захист.

А що, як дитя не своє?

Частина перша
Навстіж серце…

– Ну що за нестерпна ніч? – незадоволено буркотіла Марина Добровольська, накриваючи голову подушкою, щоб не чути розпачливого дитячого плачу за стіною.

Вона переїхала до цього багатоквартирного будинку кілька місяців тому й сусідів ще до пуття не знала. Бачила лише, як молода білява мама, здається, Людмила, часто гуляла з дівчинкою років п'яти. Її чорнявий чоловік, на вигляд років тридцяти п'яти, постійно заклопотаний, насуплений, з кам'яним обличчям, зранку кудись їхав на власному дорогому авто. Коли він повертався – Марина ніколи не бачила. Напевно, дуже пізно.

– Пощастило із сусідами, – не вгавала дівчина, дужче затуляючи подушкою вуха.

Завтра відповідальний день. Її, двадцятиоднорічну студентку, запрошують на співбесіду до навчального центру «Поліглот». Там є вакансія викладача курсів французької мови. Заняття вечірні, отож немає потреби навіть переходити на заочну форму навчання. Поєднувати університет і роботу складно. Але вона не боїться труднощів. Сама зароблятиме й рідним допомагатиме. Бо ж батьки вже не молоді: мамі шістдесят два, тато – на три роки старший.

Марина – пізня дитина в сім'ї. У свої сорок Олена Добровольська поховала єдиного дев'ятнадцятирічного сина, якого привезли в цинковій труні з Афганістану. Горю не було меж. Цілий рік жінка світу білого не бачила за слізьми. Оговтатися допомогла спланована й бажана вагітність. У сорок два народила дівчинку. Чоловікові тоді вже сорок п'ять минуло. Роки не молоді, але підняти на ноги дочку, Господу дякувати, встигли. Торік продали власну квартиру в спальному районі міста, доклали заощадження й придбали єдиній дитині двокімнатне помешкання в новобудові. Нехай починає доросле самостійне життя. Самі ж переїхали до старого батьківського будиночка за сто п'ятдесят кілометрів від міста.

І знову надривний жалісний плач.

Марина підвелася. Сіла на ліжку.

– Що ж там відбувається? – незадоволено скривилася. – Невже ніхто не чує? Як можуть батьки спокійно спати, коли рідна кровинка так страждає? – обурювалася. – Напевно, дитина боїться темряви… Чи їй жахіття наснилося? А може, то таке сучасне виховання? – витріщила очі. – Тоді навмисно?

За стіною почулися кроки.

Марина затихла. Прислухалася.

Чоловічий голос щось пробубонів. Маленька на хвиль ку затихла, але потім знову розридалася. Кроки віддалилися, наче батько вийшов з кімнати й знову залишив малу на самоті.

«А де ж мати? – сяйнула думка. – Голосу її не чути. Ніби він один з дитиною вдома».

Несподівано дівочі роздуми перервав дзвінок у двері.

З переляку нещасна аж заціпеніла.

О такій порі?!

Мимоволі глипнула на годинник. Минула друга ночі. Хто б це міг бути?

Боязко підійшла. Глянула у вічко.

Сусід. Батько дитини.

«Щось точно сталося», – відчула недобре. За інших обставин цей чоловік ніколи не звернувся б до неї. Завжди такий пихатий. Навіть на вітання не реагує, коли мимоволі зустрічаються на сходах, а тут…

– Добраніч. Пробачте, заради Бога, що непокою, – схвильовано промовив, коли Марина прочинила двері. – Більше не маю кого просити. Ви – Марина. Я знаю. З батьками вашими спілкувався, коли ремонт у квартирі робили. Терміново мушу їхати в лікарню. Моя дружина… –

на мить запнувся, – щойно померла, – ледве вимовив. – Асю ні з ким залишити. Чи не могли б ви допомогти?

Марина заціпеніла, наче громом прибита.

«Як?.. Померла… – загупало в голові. – Вона ж такою здоровою виглядала. Щодня на вулиці з дитиною була. Життєрадісна, завжди усміхнена, привітна, на відміну від чоловіка».

– Ч-чому? – розгублено запитала.

– Пневмонія, – небагатослівно пояснив. – Усе сталося настільки швидко, що я – лікар – сам не можу збагнути… – Глибоко видихнув, щоб не дати волю почуттям. – То ви допоможете?

«Господи! Співбесіда о восьмій ранку!» – майнуло в голові. Але миттю опанувала себе. У людини горе. Плач дитини долинає аж сюди. Як можна думати про себе?

– Так, так. Звісно, – відразу погодилася. – Тільки переодягнуся й прийду.

– Дякую, – повними розпачу й болю очима подивився на дівчину. – Ось ключі, – простяг невеличку зв'язочку й побіг донизу східцями.

За кілька хвилин Марина ввійшла до просторої сусідньої квартири. В усіх кімнатах увімкнено світло. На мить їй аж очі засліпило. Великий хол, кухня-студія, відчинені двері до чималої спальні, справа – теж кілька дверей. Але Марина шукала дитячу. Вона мала бути зліва, бо межувала з її кімнатою. Знайшла. Однак усередині тихо.

«Напевно, маленька наплакалася й заснула, змучена», – подумки заспокоювала себе нічна гостя.

Обережно наблизилася до дверей. Тихенько відчинила. Дівчинка лежала обличчям до подушки й мовчки здригалася. Вона справді багато ридала й не могла заспокоїтися.

Добровольська застигла на місці. Серце шалено закалатало. Лише зараз усвідомила: перед нею – маленька дитина, яка щойно осиротіла. Згадала, як у дитинстві, приблизно в такому ж віці, мама надовго залишила її з тіткою, бо сама тяжко занедужала. У лікарні провела кілька місяців. Страх утратити найдорожчу людину, який вона тоді пережила, досі ятрить душу. Адже ненька мов подушка безпеки в житті дитяти. Оберігає, захищає, рятує від розпачу, зневіри, дає сили вставати. Без неї – безпросвітна пітьма, порожнеча. Хто може її заповнити?

Відчула, як горло стиснув зрадницький клубок і почав видушувати сльози.

Хотіла підійти, але боялася налякати дівчинку. Незнайома жінка посеред ночі у квартирі. Батьків немає. Як може відреагувати дитина? Аби ще істерика не почалася, бо досвіду подібного спілкування немає.

Раптом дівча підвелося, сіло на ліжку, почухало набряклі від плачу губи, побачило… Марину.

Кілька секунд стояла незрозуміла тиша. Ні сусідка, ні дитина не ворушилися, лише скам'яніло дивилися одна на одну.

– Де мама? – нарешті першою жалісно озвалася Анастасія.

– Вона… трохи зайнята, – нерішуче промовила гостя. – Скоро повернеться. А доти я побуду з тобою. Якщо дозволиш, – тихо додала.

– Ти хто? – поцікавилася мала.

– Фея, – перемагаючи хвилювання, бовкнула перше, що спало на думку. – Почула дитячий плач і прийшла.

– Я бачила тебе у дворі, – з недовірою відповіла Ася.

– Ну-у, я й раніше чула, як ти плачеш, і-і… приходила, – викручувалася на ходу. Несміливо наблизилася до ліжечка, погладила дівчинку по голові. – А чому не спиш посеред ночі? – сіла поряд.

– Я маму кликала, а вона не відповідає, – знову налилися сльозами очі дитини.

– Але ж тато приходив? – спробувала заспокоїти малу.

– Приходив, – погодилася. – Та я маму хочу.

– Чому? – обережно, зовсім недоречно запитала й подумки вилаяла себе.

– Йому завжди ніколи, – щиро відповіла Ася. – На мене не зважає.

Марина замовкла.

Щирість дитини вразила. Адже навіть вона – стороння людина – помітила, наскільки заклопотаний цей чоловік. Що ж говорити про рідних? Пригадалося, як казав, що лікар. Можливо, робота забирає всі його сили. Багато пацієнтів. Чергування. Але ж для сім'ї теж треба знаходити час.

Здивувало ще й те, що дівчинка настільки відчуває холодне ставлення батька. Досі Добровольська думала, що той лише на вулиці стриманий з дитиною. Ніколи й на руки не візьме, не погладить кучеряву голівку, не пригорне… Та, виявляється, вдома ситуація не краща.

У Марини стислося серце. Маленька ще не знає, що осиротіла. Обережно пригорнула дитя.

– Чому мама не приходить? – знову зарюмсала Ася. – Вона покинула мене назавжди?

– Ну що ти, – міцніше притиснула до своїх грудей дівчинку молода сусідка. – Потерпи трішечки. Зачекай. Не хвилюйся. Буде в тебе мама… О-ох, – мимоволі вихопилося тяжке зітхання.

– А ти – не фея, – пробелькотіла Ася, засинаючи від знемоги на грудях у дівчини. – Я чула, як тато телефонував бабусі й казав: «…Хіба що ту Марину покличу». Тебе Мариною звати, – не питала, а констатувала, позіхаючи.

– Так, – підтвердила, змахнувши неслухняну сльозу, що покотилася щокою. – Мариною. Засинай. Я буду поряд.

– Заспівай мені пісеньку, – несподівано попросила Ася.

– Яку? – здивувалася Марина.

– Колискову, як мама, – пояснила мала.

– Колискову? – погладила дитину.

– Так, – міцніше притиснулася до дівчини Ася.

Марина напружила пам'ять, але зрозуміла, що до пуття не знає нічого подібного. Хіба що уривками, по одному куплету. Раптом пригадала, як нещодавно чула по телевізору ніжну пісню у виконанні народної артистки України Ніни Матвієнко. Слова сподобалися й добре запам'яталися. Потім ще довго крутилися в голові, мов надокучлива мелодія. Однак там про хлопчика йшлося. Але виходу не було. Дівчинка чекала. Довелося імпровізувати. Марина тихенько почала:

– Гойда, гойда-гой, ніченька іде,
Діточок малих спатоньки кладе.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.

Гойда, гойда-гой, очка заплющи,
В сні щасливому зогрієшся ти.
Йди до дівчинки, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.
Йди до дівчинки, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.

Гойда, гойда-гой, ніч прийшла до нас,
Діточкам малим спатоньки вже час.
Рости, дівчинко, з вишенькою враз,

Хай не скупиться доленька для вас.
Рости, дівчинко, з вишенькою враз,
Хай не скупиться доленька для ва-ас.

Під тихий спів дитина солодко заснула.

Від пережитого стресу та важкої ночі Марина й сама задрімала.

Прокинулася вже на світанні, коли червона літня заграва злегка запалила край неба.

Маленька спить.

У квартирі тихо.

Як і раніше, усюди світло. Але відчувається чиясь присутність.

Обережно повернула дівчинку на інший бік.

Прикрила.

Вийшла в хол.

На м'якому шкіряному дивані якось заціпеніло-не-порушно сидів чоловік. Він незмигно дивився кудись в одну точку й ні на що не реагував. Наче світу навколо більше не існувало й усе повисло в невагомості.

– Я не чула, як ви ввійшли, – спробувала привернути його увагу Марина.

У відповідь – тиша.

– Ви спали. Це добре, – за мить озвався, не відводячи погляду.

– Якщо моя допомога ще потрібна – можу залишитися. Погодую Асю, – мимоволі запропонувала.

Чоловік повільно перевів свій сповнений горя погляд на дівчину.

– Мене Романом звуть, – важко прохрипів. – Роман Богданов. Лікар. Хірург. От часи пішли, – іронічно скривився. – Живемо поряд і майже не знаємо одне одного.

Марина хотіла заперечити: мовляв, зовсім незнайомим людям не довіряють ключі від квартири й власну дитину. Але згадала, як мама наказувала бути обережною в спілкуванні з новими сусідами, особливо з господарем квартири через стіну. Адже він навмисно зустрівся з Добровольською-старшою й попередив, що все знає про майбутню сусідку. То, мовляв, молода студентка. Як би гарно не вчилася та якою б вихованою не описували її батьки – усе одно приводитиме додому гамірливі компанії. А в нього – мала дитина. Не терпітиме. Миттю вижене з будинку. Нехай деінде житло купує.

Тож Марина підсвідомо наче в Богданова вдома жила. Узайве навіть подруг не запрошувала в гості. Ліпше вже десь у кав'ярні посидіти. Бо ще, чого доброго, почує невинний дівочий сміх та й викличе поліцію.

Але тепер…

Хто б міг подумати, що вона стане єдиною людиною, до якої цей залізний чоловік постукає у двері в найтяжчу для нього хвилину. Довірить ключі від власної оселі й… дитину.

– Я вже не смію просити вас про допомогу, – перервав її думки Роман. – Проте якщо залишитеся, буду вельми вдячний. Мені похорон організувати треба. Поминки… Настя не повинна цього бачити. А залишити її ні з ким. У покійної дружини батьки давно померли. Вона одна в сім'ї була. У мене старша сестра й старенька мама за тисячі кілометрів живуть. А тут – нікого.

– Розумію, – погодилася Марина. – Займайтеся справами. Про Асю не хвилюйтеся. Буду поруч, скільки треба.

– Спасибі, – ледь чутно прошепотів Богданов. Заплющив очі й повільно відкинув голову на спинку дивана. Здавалося, він навіть не дихає.

Марина не могла зрушити з місця. У голові роїлися тисячі думок. Цю родину спіткало страшне лихо. Що буде завтра? Яка доля маленької дитини? Близької рідні, виявляється, немає. Як вона сприйме смерть матері? Не приховувати ж від неї правду все життя.

Добровольська повернулася в дитячу кімнату. Підійшла до ліжечка. Погладила кучеряву світлу голівку. Тяжко зітхнула. У ній заворушилося щось досі невідоме – тепле, материнське. Зовсім не хотілося залишати маленьку сиротину. Адже цей чоловік ніколи не замінить матір, та й чи любитиме?

Страх перед завтрашнім днем зародився в її серці…

* * *

Минув місяць.

Вечоріло.

Поволі стихав гамір довгого літнього дня. Надворі неквапливо згасала червона, наче кров, заграва. Над нею в темряві далекого неба зажевріла, мов жаринка в попелі, перша вечірня зоря. Місяць, що досі висів непомітною сірою плямою, умить ожив і яскраво засвітився чарівним білим огнем. За ним, як дрібненькі чарівні ліхтарики, замерехкотіли зорі.

Усе навкруги затихло.

Зійшла ніч.

Марина стояла біля вікна дитячої кімнати й спостерігала, як по одному згасають віконця в будинках навпроти. Маленька Ася солодко спала. Час від часу нахмурювала брівки й голосно схлипувала.

«Нещасна дитина, – подумала, сумно зітхнувши, Марина. – На тлі пережитого їй сняться важкі сни».

Ситуація й справді була непроста. Мала останнім часом навіть не розмовляла ні з ким, окрім своєї доброї феї. Це почалося після того, як підслухала необережну телефонну розмову батька й зрозуміла, що мама… померла!

– Вона вже ніколи не прийде! – заплакана кинулася до Марини.

– Але мама дивиться з неба й завжди поряд, – намагалася розрадити малу Добровольська.

– Вона кинула мене! Розлюбила! – крізь сльози виливала Ася свою зранену дитячу душу. – І ти кинеш! – з повними гніву й відчаю очима випалила Марині в обличчя. – Одного разу просто не прийдеш. Ви, дорослі, усі такі…

Дівчина заціпеніла.

У цих дитячих оченятах було стільки відчаю, що її пробрало наскрізь. Серце боляче стислося й занило. Хотілося крикнути: «Ні! Ніколи!» Але, згадуючи суворого Богданова, не могла бути впевненою в завтрашньому дні.

Нині Роман у відпустці. Дозволяє їй приходити й спілкуватися з малою щодня. Та що буде, коли вийде на роботу? Ділитися своїми планами на майбутнє не поспішав.

Однак чекати на розв'язку довго не довелося.

– Дякую за підтримку, – того ж вечора холодно мовив, коли Марина вже бажала доброї ночі. – Сподіваюся, більше ми не потривожимо вас.

«Не потривожите?»

Серце Марини тьохнуло. У животі зародився страх і хвилею покотився по всьому тілу. Відчула тривогу.

– Мій «відпочинок» добіг кінця. Завтра стаю до роботи, Ася піде до дитячого садка.

– Це добре, – полегшено зітхнула. – Увечері вкладатиму її спати. Можу навіть зранку відводити чи після роботи забирати, коли вам незручно…

– У цьому немає потреби, – безцеремонно перервав на півслові Богданов. – Вона й так занадто прив'язалася до чужої людини, – говорив, наче в кригу заковував. – У вас – своє життя. Ми не маємо права…

– Чужої людини? – не стрималася Марина. Останні слова боляче різонули їй душу. Не варто було їх озвучувати. Та це не про Романа.

– Щось не так? – насупився.

– Ася болісно переживає смерть мами, – ковтаючи образу, спробувала достукатися до батьківського серця. – Їй зараз конче треба відчувати жіноче тепло, підтримку.

– Скільки вам років? – знову сердито насупив брови. – Говорите, наче великий досвід маєте. Ви психолог?

– Не треба бути психолог…

– Якщо мова про гроші за витрачений час – я заплачу, – кинув, ніби розпечене залізо до грудей приклав.

Від почутого Марина ледве встояла на ногах.

Ще коли випадково зустрічалася з цією людиною в під'їзді, намагалася обходити його десятою дорогою. Здогадувалася, що він – бездушний, адже обличчя в нього кам'яне. Навіть на привітання не відповідав. Лише, гордо задерши чорноволосу голову, мовчки проходив повз, наче вона порожнім місцем була. Маленька також не відчуває його тепла. Тільки до неї, чужої людини, і горнеться. То як же її покинути? Залишити з оцим… батьком.

– Ч-чому не любите свою дитину? – перемагаючи хвилювання й образу, ледве вимовила.

Роман відвернувся, наче навмисне очі сховав.

– Люблю, – значно потеплішав. – Вона – усе, що в мене лишилося. Як можу не любити?

– Тоді чому? – болісно скривилася.

– З кожним днем Ася все більше звикає до вас. Прив'язується. Пускає у свою душу. По-дитячому, наївно вірить, що будете поряд завжди. Заповните порожнечу в її серці після смерті матері. Але ви, Марино, – молода людина. Навіть якщо сьогодні не маєте планів на майбутнє – завтра вони з'являться. Зустрінете своє кохання. Не прийдете. А вона… чекатиме. Допоки знову не зрозуміє, що втратила близьку людину. Тільки тепер через зраду, бо усвідомить, що зайва у вашому житті.

– Ви пережили щось подібне? – відчула Марина й прямо запитала. Занадто вже реально все описував Богданов, ніби напевне знав, із власного досвіду.

– У її віці я втратив батька… – несподівано зізнався Роман і різко змовк.

Марина мовчала.

Серцем відчула – зачепила болюче місце.

– Інколи життя – не свято, – обернувся й серйозно глянув на неї Богданов. – Реальність жорстока. Нехай Ася переживе горе від втрати матері один раз і навчиться з цим жити.

Марина ледве переступила поріг власної квартири. Не роздягаючись, упала на ліжко. Але сон не йшов. Усе вовтузилася й прислухалася, намагаючись розрізнити бодай найменший порух за стіною.

«Ася пускає вас у свою душу, – лунали в голові слова Романа. – По-дитячому, наївно вірить, що будете поряд завжди. Заповните порожнечу в її серці після смерті матері. Та одного разу не прийдете. А вона… чекатиме. Доки не усвідомить, що зайва у вашому житті…»

Лягла горілиць.

Задивилася на білу стелю.

«Може, Роман і має рацію, – розмірковувала. – Дитина – не іграшка. Я поряд, бо співчуваю їй. Ото й усе».

«Точно?.. – десь із глибини шепотів голос. – Тоді чому так боляче, наче власне дитя залишаю? А може, своє люблять якось інакше? – роздирали думки. – Ще більше? Як воно – бути матір'ю? Напевно, це страшна відповідальність? Навіть якби Богданов і не попросив мене піти. На що сподівалася? Замінити рідну матір? Як? Стати нянькою чи… о-о, ні! – скривилася, наче оцту скуштувала. – Цього чоловіка поряд не уявляю. Холодний, мов північноокеанський лід. Узайве й не посміхнеться. Та й… занадто вже дорослий. Щонайменше років на чотирнадцять старший. Такий виховуватиме все життя».

Знеможена зливою думок свідомість потихеньку затуманювалася.

Сон затягував Марину в солодкий полон. Відчула невагомість. Тіло стало легким, знялося в повітря, і не зрозуміти: падає чи злітає…

* * *

Новий день застав Романа на півдорозі до лікарні. Перші промені ледве поцілували небо, коли він з рук до рук віддав Асю вихователькі цілодобового дитячого закладу. Маленька ще солодко спала.

Батько зібрав її на світанні, аби не наробити галасу й не розбудити молоду сусідку. Вистачило вчорашньої розмови. Ледве не висповідався перед майже незнайомою молодою особою. Хоча… вона й так усе зрозуміла. Такого одкровення від себе зовсім не чекав. Досі не міг пробачити собі хвилину слабкості. Гризло відчуття, наче ахіллесову п'яту оголив.

«Ася вже й так добряче звикла до неї, – подумки лаяв себе. – Треба це припиняти».

Згадав, як мала годинами сиділа в очікуванні Марини, не зводячи очей із вхідних дверей. А коли та спізнювалася, схлипувала й притискала м'яку іграшку – Маринин подарунок – до грудей.

Роман натис на педаль акселератора й міцно стис кермо. Він мчав на швидкості ще майже порожнім містом. Світлофори миготіли жовтим світлом, даючи змогу розслаблено гнати головною дорогою. Хотілося якнайшвидше поринути в роботу, зануритися з головою, відволіктися.

Перед очима стояла покійна Людмила. Ася – її копія. Це він винен, що не догледів дружину. Уже тепер пригадав, як довго вона ходила, кашляючи. Усе не йшла до лікаря.

– Минеться, – жартувала, коли вночі прокидалася від задухи.

А йому було не до неї. Майже щовечора ніжився в обіймах давньої любові. Божена Войтович – шкільне кохання. Разом і до університету вступили. От тільки вона його не закінчила. Тому з дипломом бакалавра працює операційною медсестрою в хірургічному відділенні міської лікарні. Завжди поряд з Романом.

Коли Людмила одного дня не піднялася з ліжка, бо температура перевищила 40 градусів, – схаменувся. Та пізно… Жінка протягла ще кілька днів у реанімації й віддала Богові душу, залишивши на чоловікових руках малу дитину.

Доречно було б нарешті зійтися з Боженою. Вона стільки років на нього змарнувала. Колись тягнули з одруженням, бо вчилися, потім на ноги треба було стати. А потім Роман у відрядженні зустрів Люду. Кілька, здавалося б, легковажних побачень – і жінка заявила, що вагітна. Відмовлятися від дитини навіть не думав. Сам ріс без батька. Знав, що воно таке. Одружився.

Божена тоді ледь не збожеволіла. Їй уже тридцять було. Як починати нове життя? Та й до Романа звикла. Уже давно як подружжя жили.

Згодом заспокоїлася. Змирилася з роллю коханки.

«Нехай хоч так. Може, якось дитинка народиться, – тішилася думками. – Для неї й житиму. Про розлучення милий навіть не заїкається…»

Глибокі роздуми Романа перервав телефон, що несподівано завібрував.

Ліниво відірвав погляд від дороги.

Зиркнув на екран.

Божена.

Невдоволено насупився. Знову зосередився на дорозі.

– Не до тебе зараз, – сердито буркнув. – Усе в житті міняти треба. І ці стосунки – також.

Глипнув на годинник. Майже сьома.

«За кілька хвилин у дитячому садочку підйом, – обпекла думка. – Ася прокинеться одна, серед чужих облич. Налякана. Самотня. Чекатиме, коли її заберуть. А я не прийду ні ввечері, ні вранці, ні завтра…»

У грудях занило.

Голосно видихнув.

Жовна заходили.

Уявив пронизливий плач рідної дитини. Страх у її невинних оченятах. Реакцію вихователів, коли їх батьки не бачать…

Не витримав.

Увімкнув поворотник.

Різко розвернув машину…

* * *

– Де ти зникла? – крадькома шепотіла на вухо Марині схвильована однокурсниця й близька подруга Леся Яровенко, коли сиділи на парі в університеті. – На виклики не відповідаєш. На зустріч часу не знайдеш. Я спочатку думала – на своїх іноземних курсах загрузла. Та коли зателефонувала твоя мама…

– Це довга історія, – тихо відповіла. – Я справді багато пропустила. Але наздожену.

– Ага, – саркастично хмикнула Леся. – Перший місяць навчального року. Викладачі, мов хижаки, полюють на прогульників: кому на сесії автоматом проставлять, а хто… намучиться, – підозріло скосила очі в бік Добровольської.

Марина тяжко зітхнула.

Напружитись у навчанні треба неодмінно. Плюс робота. Тричі на тиждень – вечірні курси, де викладає французьку мову. А ще… перед очима стояла Ася. Уже понад тиждень не чула жодного звуку із сусідньої квартири. Машини Богданова також у дворі не було. Куди ж вони поділися?

– То мова про того ірода, що життя тобі не дає у власній квартирі? – аж роззявила рота від здивування Яровенко, коли з Мариною на перерві в університетському буфеті каву замовили. – Повірити не можу, – незадоволено похитала головою.

– Не перебільшуй, – заспокоювала Добровольська. – Ти його зовсім не знаєш. Виявляється…

– Ой, не починай! – безцеремонно перебила її Леся, коли та хотіла розповісти про тяжке дитинство сусіда. – Як біда торкнулася – швидко маску поміняв, – іронічно скривилася. – Воно й не дивно. Деяким людям то цілком притаманно.

– Ідеться не про нього, – натужно промовила Марина, розуміючи, що подругу не переконати. – Осиротіла дитина. Вона самотня й налякана. Родичів, які б нею займалися, немає. Тільки мені довіряє.

– Оце вже погано, – поставила паперову склянку з кавою на стіл і рішуче поглянула на подругу. – Дитину можна зрозуміти. Вона з доброю феєю місяць провела. Як тут не звикнути? Але чим думала ти? Нащо береш на плечі чужі проблеми?

– Не знаю. – закрила обличчя руками Марина й обперлася на стіл. – Мала щоночі сниться. Ніби кличе. Їй погано й страшно. Відчуваю це кожною фіброю. Аж вити хочеться. Ніби самотня вовчиця, яка втратила дитя…

– А мама що каже? – ударила в найболючішу точку Леся. – Вона, наскільки мені відомо, не в захваті від…

– Боже вбережи! – аж перехрестилася Добровольська. – Не здогадується. Думає, що я на курсах пропадаю. Навіть уявляти не хочу її реакцію. Вона Богданова хронічно не зносить.

– Ну, що я скажу, – голосно видихнула Леся, поглядаючи на годинник. – Моя подруга – божевільна. Одно му дивуюся: звідки в тобі стільки материнських почуттів? Одна ж у батьків росла. Мала б бути егоїсткою. Напевно, природа помилилася.

– Привіт, красуні! – непрохано й гучно приєднався до дівочої компанії старшокурсник Артур Федоров. Він уже рік залицяється до Марини. І все марно.

– Чого тобі? – скривилася Леся. – Не бачиш – розмовляємо.

– Чому такі серйозні? – не вгавав парубок.

– Теми складні. Житейські, – саркастично кинула у відповідь роздратована дівчина. – У Марини з'явилася дитина. Не знаємо, що з цим робити. Може, порадиш?

– Хто? – аж підскочив ошелешений хлопець. – Як?

– За одну ніч, – не вгавала Яровенко. Кумедна ситуація, вочевидь, тішила її. Тож насолоджувалася як мог ла. Навіть на Марину не зважала. Хоча та кривилася й мімікою вимагала зупинитися. – Так буває. Інколи. Через необережність і бажання допомогти…

– Та ну вас, – махнув рукою Артур і побіг, як від чуми.

– О, бачила? – розсміялася Леся. – А ти цілий рік з ним морочишся. Чужі проблеми нікому не потрібні. Живий приклад. Учися, доки я жива, і не дякуй.

Марина добродушно розсміялася. Федоров і справді чимчикував до виходу й навіть не озирався. Їй аж на душі полегшало. Наче на один тягар менше стало.

А Леська даремно наговорювала на себе. Зовсім не егоїстка була. Добра душа, як і Маринка. Довірлива й так само відгукнулася б на чужу біду, якби знадобилося.

Та слова, мовлені в простір, не зникають, не розчиняються, як вранішня роса на траві. Наївна Леся й гадки не мала, наскільки пророчим стане сказане нею…

* * *

– Сидорчука завтра оперуватиме Мельник, – спокійно, але категорично промовив Корній Тихонович Задорожний, не за віком сивочолий професор, завідувач хірургічного відділення центральної міської лікарні.

– Як? – обурився Богданов. – Це мій пацієнт. Я вів його кілька тижнів. Як можна?

– Можна, – лагідно, але впевнено перебив Задорожний. – Ти вже геть із сил вибився. Багато оперуєш. Навіть погляд стомлений. Людьми я не ризикуватиму.

Романа любив і цінував. Вважав своїм найкращим спеціалістом. Коли в родину Богданових прийшла біда – особисто відправив підлеглого у відпустку.

– Вирішуй усі питання й про роботу не турбуйся, – співчутливо обійняв друга. Адже спілкувалися не лише в лікарні: колись жили в одному будинку, дру жили сім'ями. Інга Вікторівна – дружина Корнія Тихоновича – обожнювала покійну Людмилу. Хоча та й на десять років молодша була, жінки завжди знаходили спільну мову.

Проте Задорожна мріяла про власний будинок із зеленою травичкою, гарним садочком, оранжереєю. Тому допікала чоловікові, доки той не придбав на околиці міста двоповерховий котедж.

Тепер задоволена: перед домом – широке подвір'я, викладене дорогою кольоровою бруківкою, що нагадує розмальований персидський килим. По обидва боки – дизайнерські клумбочки з різноманітними квітами, за будинком – шовково-смарагдовий газон. Блакитна вода в гарному, мов невеличке озерце, басейні, відносно велика дерев'яна альтанка з довгим столом для гостей.

Корній не шкодував, що послухав жінку. Тут сам собі господар, свіже повітря, щебет пташок. Єдиного не вистачало – добрих сусідів. У цьому приватному секторі кожен за власним високим парканом сховався, ще й злого пса тримає.

Та з часом звик. Зі старими друзями, як Богданов, часто збиралися, на полювання ходили, потім до ранку під навісом відпочивали, ласуючи шашликом.

От і сьогодні, доки Інга в будинку вечерю готувала, Корній з Романом насолоджувалися вечірніми зорями й говорили про житейське. Богданов з донькою вже понад тиждень мешкав у

старого друга. Одного ранку Роман подзвонив у хвіртку й попросив Інгу пригле діти за малою, доки він уладнає питання з нянькою. Задорожний навіть слухати не захотів. Залишив товариша з дитиною в себе.

– Не поспішай, – поплескав друга по спині. – У дитини й так стрес. Інгу вона знає, довіряє їй. Побудьте трохи, заспокойтеся. Час усе розставить на свої місця.

Роман не заперечував. У цій родині затишно і йому, і Асі. Одне насторожувало: мала щодня кликала Марину. А якось удень, коли із Задорожною удвох залишилися, запитала, чи правда, що її фея також померла.

– Дівчинка любить її не менше за покійну матір, Царство їй Небесне, – зауважив Корній. – То якась незвичайна жінка, якщо змогла завоювати довіру цієї дитини. Напевно, була щирою й ніжною до Насті. Діти відчувають серцем. Може б, тобі…

– Що? – скоса глянув Роман.

– Уважніше придивитися до цієї пані, – обережно натякнув Задорожний.

– Облиш, – гірко скривився Богданов. – Людмила з перед очей не йде. Нещодавно поховав, які амури? Та й… не жінка вона зовсім – дівчина молоденька, – пояснив, зустрівши здивований погляд Корнія. – Студентка. На четвертому курсі, здається. Двадцять один рік, якщо не помиляюся. Живемо через стіну, тому все про неї знаю. Чи майже все… – замислено знизав плечима. – Молодика не спостерігав. Але то не за горами. Вона відповідальна, сумлінна, чесна, ніжна, скромна… Такі самотніми не залишаються.

Згадав, як одного дня дізнався, що квартиру поряд придбали для молодої студентки. Його обуренню не було меж. Адже був певен: життя в нової сусідки бурхливим буде, з гучними вечірками, галасливими компаніями. Навіть матір її повчав. Так, про всяк випадок. Проте нова мешканка виявилася тихою й порядною. Коли вперше зустрів у коридорі симпатичну дівчинку, яка сором'язливо привіталася, – аж розгубився. Навіть не відповів. Відтоді тримав марку: ніби не чуючи вітань, завжди мовчки проходив з кам'яним обличчям, ігнорував. Засоромлена Марина швидко бігла східцями донизу. А він у душі мило посміхався.

У ніч, коли в його помешкання прийшла біда, – і секунди не вагався. Без сумніву подзвонив у сусідні двері.

За місяць, проведений разом, відчув, що звикає до своєї феї не тільки Ася, але й… він сам. Добровольська – ідеальна мати. Кращої для його доньки годі й шукати. Не раз дивувався, звідки в такої молодої, недосвідченої особи стільки материнських почуттів?

Задорожному на мить здалося, що обличчям Романа майнула тінь загадково-замріяної усмішки.

– Марина любить Асю, непокоїться, мов про рідну, – тихо вів далі Богданов.

– Уяви, як власних дітей любитиме, якщо до чужої не байдужа, – підтримав Корній.

– Думаю, так само, – зітхнув Роман. – У ній відчувається справжня жіночність. Це не залежить від набутого досвіду чи віку. То вроджене. На генетичному рівні. Не заперечую: комусь із нею неабияк пощастить.

– Чому не тобі? – посміливішав Задорожний, відчуваючи настрій друга.

– Бо це дитина. Вона заслуговує на краще: молодого хлопця, власних дітей, а не старого хірурга з дочкою на руках. – Він налив чарчину й різко перехилив.

– Ну, про старого ти загнув, – і собі налив Корній. – Тридцять п'ять для чоловіка – ніщо. Я, наприклад, у твоєму віці тільки одружився. Проте роки й справді спливають, мов пісок крізь пальці, – не міг не погодитися. – Важко повірити, але та Марина – ровесниця мого Гордія, – згадав про єдиного сина. – Йому цьогоріч двадцять два буде. Закінчить медичний факультет. А що з того? – теж різко перехилив чарку. – У житті, крім фотоапарата, нічого не бачить. Навіть думати не хоче про кар'єру лікаря. Усе, про що мріє, – фотографувати. Каже, після закінчення вишу поїде в закордонну експедицію. Якби не мати, я б йому швидко мізки вправив. А Інга… – сердито махнув рукою. – Згубить хлопця. Непутяще виросте.

– Даремно ти так, – не погодився Роман. – Непутяще – коли людину нічого не цікавить. А Гордій чудово фотографує. Професіонально. Я бачив його роботи. Повір, це того варте. Якщо справді серйозно цим займатиметься – у нього непогане майбутнє. Ну, не лікар, як батько і вся ваша династія, – іронічно розвів руками. – Може, воно й на краще. Самостійність та успішність личить усім. Великий Сократ казав: «У кожній людині є сонце, тільки дай йому світити». Не заперечуй. Нехай іде своєю дорогою.

– Доброго вечора чесному товариству, – раптом почувся веселий голос Гордія. Він підійшов до чоловіків, простяг руку, вітаючись. На плечах тримав малу Асю, яка міцно вчепилася рученятами в його волосся й боялася навіть поворухнутися на такій висоті. Малу обожнював. Щовечора, повернувшись додому, годинами міг з нею гратися.

– Про вовка промовка, – засміявся Роман. – Тобі не лячно там? – весело запитав доньку.

– Ні, – ледь усміхнулася дівчинка. – Гордій сильний. Добре тримає.

– Що, батько жалівся, яким непутящим я буду? – прямо видав Задорожний-молодший, знаючи ставлення тата до свого вибору.

– Батько звикне, – відверто підтримав юнака Богданов. – Ти, головне, мрії не зрікайся.

– А може, нам їх одружити, коли Гордій з експедиції повернеться? – пожартував Корній, киваючи в бік дітей. – Дивись, як Настя тримається за нього, – засміявся й заразив заливчастим сміхом решту. – Аж пальці побіліли.

– Я не проти, – весело погодився Гордій. – Раніше, ніж за п'ятнадцять років, і так не планую створювати сім'ю. Тому із задоволенням дочекаюся, доки наречена підросте. Згодна? – підняв голову й серйозно примружив очі.

Ася розгублено дивилася на присутніх. Розуміла, що мова про неї, але що саме обговорюють – уторопати не могла. Це ще більше потішило чоловіків.

– Мовчанння – знак згоди, – підсумував Гордій. – Мама кличе до столу, – нарешті згадав, навіщо прийшов. – Нумо до хати.

* * *

Марина прокинулася з відчуттям, наче в кімнаті не сама.

Прислухалася…

Цілковита тиша.

Придивилася.

У темряві точно виднівся силует людини. Просто перед її ліжком.

Відчула на спині холодний піт. Рука мимоволі потяглася до вмикача світильника.

Раптом тінь зробила крок уперед. Обличчя її засяяло, наче вийшла з темряви.

Це жінка!

Людмила…

У Марини перехопило подих. Відчула, як стисло груди. Серце боляче загупало по ребрах.

Опанувала себе. Міцно стисла повіки, потім різко розплющила очі.

Стоїть!

Наче жива!

«Господи! Це лише сон! – подумки заспокоювала себе, тремтячи від жаху. – Це не може бути дійсністю».

Та невимовний страх скував усе тіло: ні поворухнутися, ні дихнути. Язик задеревів. Зуби зацокотіли, мов на морозі.

Бліде, безкровне обличчя нічної гості було добрим, ласкавим, ніжним. Щоправда – схвильованим…

Вона простягла переляканій до смерті дівчині свою білосніжну руку, наче кликала за собою.

Кажуть, коли мертві кличуть, погоджуватися не можна. Але неслухняні ноги самі підняли Марину з ліжка й понесли слідом за примарою.

Людмила привела її до своєї квартири.

Усюди ввімкнено світло, як тої ночі…

Зайшла в дитячу кімнату. На ліжечку, обійнявши коліна, надривно плаче Ася. Її ніхто не втішає. Вона кличе… Марину… Не маму, а… Марину…

Поряд, на дивані – Роман. Він чує голос власної дитини. Намагається підійти, заспокоїти, але не може. Його шию обвили жіночі руки. Мов дві отруйні змії стисли горло, не дають поворухнутися…

Добровольська подивилася на Люду.

Німим, жалісливим, розгубленим поглядом вона благала про допомогу. Волала не залишати сиротину…

Враз усе потемніло, наче хтось вимкнув світло.

Марина розплющила очі.

Зрозуміла… Таки сон…

Але який реальний! Досі не розуміла, де перебуває.

Важко дихаючи, сіла на ліжку. Ввімкнула світильник. Витерла піт із чола.

Прислухалася. За стіною тихо.

Підійшла до вікна. Машини немає.

У грудях занило.

Уже кілька тижнів не може спокійно пройти повз сусідські двері. Все задивляється, чи немає свіжих слідів на килимку. Шар пилу там уже солідний.

Та марно.

Богданов з дитиною розчинився, як сіль в окропі. Навіть подруга Леся, яка раніше переконувала Марину, що це на краще, мимоволі щодня співчутливо питала про малу.

«Ася… – аж запекло всередині від думки про дитину. – Де ти, дівчинко? – притулилася чолом до прохолодного віконного скла. – Невже кличеш? Потребуєш мене… Плачеш… А чужа жінка?.. – раптом згадала сон і руки, що душили Романа. – Хто вона? Чому Людмила прийшла? Про що хоче попередити? Завтра неодмінно зателефоную Богданову, – вирішила твердо. – Нехай злиться, називає чужою, зайвою, нахабною – не важливо. Хочу бачити Настю».

Після занять зайшла в парк. Сіла на лавицю. Перемагаючи хвилювання, набрала номер Романа.

Не відповів.

Ще раз… Ще… У відповідь – тиша.

Опустивши руки, важко піднялася й замислено поплелася довгою стежкою.

Перед очима стояла Настя. Щодалі, то більше Марина сумувала за малою. Відчувала, що потрібна їй. Не могла зрадити маленькі оченята, в яких стільки довіри. Кажуть, чужу дитину не люблять так, як власну. Не могла порівняти. Своїх дітей ще не мала. Та дівчинку полюбила. Відкрила їй серце навстіж, мов рідна мати. Може, тому, що опинилася поряд у найскрутніший для малої час? А може, давалося взнаки пережите в дитинстві, коли сама ледь не втратила матір? Не могла пояснити.

«Мама покинула мене! Розлюбила! – згадала слова Асі, коли та почула про смерть найріднішої. – І ти покинеш! Одного разу просто не прийдеш. Ви, дорослі, – усі такі…»

Марина глибоко вдихнула.

На дитячому майданчику весело гомоніла малеча.

Дівчина на мить зупинилася, сумно задивилася на галасливу дітвору.

Несподівано її увагу привернула дівчинка. Вона сиділа на лавиці, якось осторонь. Одяг малої здався їй знайомим.

– Ася… – аж завмерла Добровольська. – Не може бути. Асю! – щосили крикнула й кинулася до дитини.

Підбігла.

Розвернула дівчинку до себе, але…

– З вами все гаразд? – раптом почула над головою стривожений голос.

Обернулася й побачила здивовану жінку, яка поспішала до своєї доньки. Марина помилилася й неабияк злякала дитину.

– Пробачте, – винувато опустила голову.

Сонце вже сіло. На місто спустилися сутінки. Вулиці заблищали різнобарвними вогниками вітрин і ліхтарів. Марина поверталася додому виснажена й спустошена. Вона довго блукала, не вибираючи напрямку.

«Це кінець, – боляче гупотіло в голові. – Богданов остаточно переїхав. Квартиру продасть через рієлтора й навіть не з'явиться тут. Я більше ніколи її не побачу. А вона страждає. Відчуваю… Людмила недаремно приходила…»

Зітхнула. Серце краялося від розпачу й безсилля.

Очі заслала полуда сліз.

Десь за спиною в рюкзачку плакав мобільний.

Та зараз їй не до нього.

«Мама чи Леся, – подумки відмахнулася. – Потім зателефоную».

Але телефон не здавався: на якусь мить замовкав і знову розривався.

Не витримала.

Зупинилася. Подивилася на екран.

Роман!

Усередині все перевернулося.

Тремтливими руками вхопила слухавку.

– Ал-ло, – ковтаючи хвилювання, поспіхом відповіла.

– Маринко? – якось незвичайно м'яко озвався голос на тому боці. – Вибачте, пропустив виклик. На операції був. Слухаю вас…

– Я… – не могла знайти слів стривожена дівчина, – я…

– Усе гаразд? – занепокоївся Роман.

Але Марина не могла промовити й слова. Неслухняні сльози заливали очі, мов весняний дощ. За останні години вона стільки всього передумала, так натривожилася, що зовсім розклеїлася. Та ще й ніжний голос Романа… Очікувала, що холодно відповість, не захоче й слухати, а він… Губи тремтіли, язик не слухався, думки плуталися. Уже й не пояснити, чого хоче, чому плаче.

– Що сталося? – не міг уторопати Богданов. У його голосі почулося неабияке хвилювання.

У відповідь – лише схлипування.

– Де ви? – нарешті не витримав.

– Б-біля будинк-ку, – ледве пробелькотіла розчулена Марина.

– Стійте на місці, – попросив спокійно, але впевнено. – Зараз буду.

* * *

– Привіт, любий. – Божена безцеремонно підійшла до Романа й обійняла його за шию. – Я все розумію: похорон, мала дитина, жив у Задорожного… Не до мене було. А тепер що? Уже наче все владнав: няньку знайшов, вечорами вільний, чого не приїздиш? Я ж сумую, – ніжно муркотіла на вухо.

– Припини, – насупився. – Ми на роботі, сюди ввійти можуть.

– Досі тебе це не хвилювало, – іронічно скривилася Божена. Неохоче прибрала руки, демонстративно пройшлася ординаторською та всілася на дивані, закинувши ногу на ногу.

– «Досі» закінчилося, – холодно відповів, не відриваючи очей від історії хвороби.

– І я так вважаю, – примружилася Божена. – Нарешті ти вільний. Я довго чекала. Чи знову кинеш? Пере ступиш через почуття? – уп'ялася в коханця гнівно-насмішкуватим поглядом.

Роман промовчав. Його вина, що не поклав край цим стосункам, коли ще з Людмилою одружився. Зрозуміло, відчував свою провину, адже зрадив багатолітнє кохання. Але ж чи кохав? Божена правду каже. Тепер вільний. Чому ж тоді не біжить в її обійми? Не прагне створити сім'ю?

– За десять хвилин операція, – піднявся й попрямував до виходу.

– Зачекай, – потеплішала жінка й ухопила його за руку. – Я зовсім не серджуся, – підня-лася з дивана й обняла за плечі. – Розумію, тобі нелегко. Таке пережити… Не тікай сьогодні. Поїдемо разом. Я зігрію…

Роман замислився.

– Добре, – тяжко зітхнув. – В операційній усе готово? Будь поряд.

Після пристрасної ночі додому повернувся над ранок.

У квартирі тихо. У холі горить світло. На кухні охолола вечеря. На нього чекали… Майже безшумно пройшов до дитячої. Прочинив двері. Марина на ліжку з Асею. Обнялися й солодко сплять. Мимоволі лагідно посміхнувся. Не будив. Повернувся до вітальні. Вийшов на бал-кон. Набрав повні легені свіжого повітря. Обперся на парапет. Навколо тиша. Багатоповерхові будинки поряд теж позасинали, наче казкові велети. Тільки десь поодиноке віконечко мере-хкотить ледь помітним світлом.

На душі спокійно й тривожно.

Спокійно, бо поряд з донькою – Марина. Того вечора зустрів її, заплакану, біля будинку. Зрозумів: Ася недаремно полюбила цю дівчину. Вона відчуває біль дитини, її страх, огортає турботою, уселяє віру, дає надію, ніколи не зрадить…

Запропонував доглядати Настю офіційно, за немалу платню. Тепер не треба думати про підробіток і вечірні курси. Навчання продовжила заочно.

Тривожно, бо щотижня Марина їздить у село за сто п'ятдесят кілометрів від міста, до батьків, яким не все розповіла. Сказала, що робота добре оплачувана, удома, з перекладами пов'язана, останній курс закінчить заочно. Боялася реакції матері, адже знала її ставлення до Романа.

Ще тривожила Божена…

Після смерті Людмили перспектива їхнього шлюбу стрімко досягла фінішу. Вона й так чекала багато років. Пробачила навіть зраду й одруження з іншою. Так просто не відступить. Від її мертвої хватки аж дихати важко. Мимоволі потер горло. Та чи любитиме Асю? До дітей здається байдужою. Але йому потрібна жінка. Як повітря, як вода… Він же чоловік. Про Марину навіть думати боїться. Вона молода. Кілька років догляне Асю, доки та підросте, і власне життя влаштовуватиме. Це природно.

– Добрий вечір, – перервала його глибокі роздуми Марина, яка щойно прокинулася.

– Пробачте заради Бога, – відразу вибачився Роман. – Ми домовлялися до семи, щонай-більше до восьми, а я…

– Не страшно, – потерла сонні очі. – Мені недалеко додому. Таксі викликати не треба. Там їжа охолола, – кивнула в бік кухні.

– Дякую, – щиро посміхнувся Богданов. – Здається, за вашу роботу доплачувати треба. Про куховарство ми також не домовлялися.

– Пусте, – зашарілася Марина. – Це не складно.

Та й у Асі своя кухня. Усе одно готую.

– Ви завтра їдете? – нагадав про вихідний і батьків.

– Як? – здивовано округлила очі Добровольська. – Хіба ви забули?

Роман зупинив на Марині здивований погляд і завмер. Точно щось забув! Згадати б…

– Обіцяли ж Асі поїхати в ігровий центр. Ми мали відвідати «Мадагаскар». Утрьох. Сподіваюся, плани не змінилися, бо…

– Точно, – ударив себе в чоло. – Ледь не забув.

– То-о…

– Усе гаразд, – заспокоїв. – Завтра в «Мадагаскар», – весело підтвердив.

– Тоді зайду о десятій. Сніданок у холодильнику. Будьте готові, – попрощалася Марина.

Наступного дня в ігровому центрі ніде було яблуку впасти. Шум, гамір, море дітвори й дорослих. Звідусіль чути дитячий сміх. Величезний, кількаповерховий розважальний центр гудів, мов вулик. Дорослі обережно рухалися поміж галасливою малечею, яка носилася, мов наземні реактивні літаки.

– На першому поверсі роллердром та автодром, – пояснювала п'ятирічна Ася, яка часто відвідувала це місце з мамою. – На другому – можна грати в боулінг: дитячий і дорослий. А вище – батут. Є ще дзеркальний лабіринт і багато інших розваг. З чого почнемо? – весело запитала, тримаючи тата й Марину за руки.

– Навіть не знаю, – знизала плечима Марина й зупинила на Романові питальний погляд. – Я тут ніколи не була.

Богданов зніяковів.

Згадав, як часто привозив сюди Людмилу з донькою, але жодного разу не зайшов усередину разом із сім'єю. Зазвичай, доки вони відпочивали – їхав до Божени…

– От халепа, – весело почухав потилицю. – Я хочу все й одразу! – рвучко підхопив малу на руки. – Веди! – грайливо примружив очі.

– На автодром! – голосно скерувала Ася, мов капітан. – Ми з Мариною проти тебе, тату.

– Нічого собі, – аж роззявив рота від здивування. Машинки на гумових підставках призначені для дорослої людини. Дитина – лише пасажир.

Кілька неймовірно веселих кіл автодромом – і Роман програв. Він ледве впорався, доклав усіх зусиль, щоб дівчата вирвалися вперед. Марина, вочевидь, була далекою від водіння. Непокоївся, аби не треба було брати на буксир їхній транспортний засіб.

Далі – катання на роликах. Тут уже дівчата дали йому фору. Адже Роман у житті не стояв на ковзанах чи чомусь подібному. Сміявся без упину. Сам собі тішився. Ася аж заходилася від реготу, коли тато ледь сальто в повітрі не зробив.

Та найбільше потішив дзеркальний лабіринт. Наче бачать одне одного, а знайти не можуть. Ледве вибралися зсередини.

Утомлені й задоволені вийшли з ігрового центру. Незчулися, як провели тут майже цілий день. Навіть повечеряли, аби вдома не було клопоту.

– Можете сісти на переднє сидіння, – галантно запропонував Марині Богданов, відчиняючи дверцята авто. – Ася любить простір.

– Навіть н-не знаю, – на мить засумнівалася дівчина. Але Настя вже заскочила на заднє сидіння й зачинила за собою дверцята.

Дорогою дівчата жваво обговорювали цікаво проведений день. Роман мовчки спостерігав за донькою. Здалося, такою щасливою її ще не бачив. Боявся перебільшити, але при Людмилі не помічав, щоб вона сяяла, наче янголятко. Може, тому, що не разом відпочивали? Дружина підозрювала, що не його робота тому причиною, і нервувалася при дитині? Але тепер… Усе якось інакше. Наче після чорної бурі розійшлися хмари й засяяло яскраве сонце, заграла веселка. Зловив себе на думці, що з появою Марини все змінилося, пожвавішало, ожило. Очі дитини випромінюють безмежну радість, навколо спокій, благодать. Нарешті після роботи хочеться йти додому. Там панує затишок…

– А хочеш, я навчу тебе рибу ловити? – раптом запитав Асю, дивлячись у дзеркало.

– Справжню рибу? – здивувалася мала.

– Найсправжнісіньку, – засміявся Роман. – Живу. То як?

– А ми потім відпустимо її назад у річку? – занепокоїлася дівчинка.

Богданов розгубився. Справді. Риба ж жива. Як не подумав?..

– Звісно, відпустите, – врятувала ситуацію Марина. – Спочатку будете класти рибку у відерце з водою, а потім відпустите на волю.

– Тоді добре, – задоволено відповіла Ася. – А ти підеш з нами? – відразу поцікавилася.

– Коли? – глянула на Романа.

– Наступних вихідних. Раніше не вийде, – сумно зітхнув. – Весь тиждень розписаний.

– На жаль, мушу їхати в село, – з жалем посміхнулася Марина й погладила дівчинку. – Але то й на краще, – не дала малій засумувати. – Рибка у відрі поживе довше. Покажете мені, що наловили, а тоді відпустимо її в нашу, місцеву річку. Згода?

– Згода, – сплеснула долонями.

Несподівано зазвучав телефон Романа. Усі затихли, щоб не заважати розмові. Але Богданов поспіхом відхилив вхідний виклик і вимкнув звук.

Запанувала напружена тиша.

Ще перед входом до ігрового центру Марина звернула увагу, як довго він крутив слухавку в руках. Наче в чомусь сумнівався. Але потім натиснув кнопку й опинився поза зоною доступу. Ввімкнув, коли вже сідали в машину. Передивився вхідні. Їх там було чимало. Скривився. Нікому не зателефонував. А тепер знову скинув… Пригадався сон… Але вона лише доглядає Асю. Ото й усе. Його особисте життя її не стосується.

«Зате стосується Асі», – гірко подумала й глибоко зітхнула Марина.

…Тиждень промайнув.

Завтра вже субота. Щодня від Настусі лише й чути про риболовлю. Сама вибирає, що вдягнути, які черевички взути, яке відерце рибці більше сподобається.

Марині хотілося докладніше поговорити з Романом, куди саме вони поїдуть, бо не могла їх супроводжувати. Але Богданов щодня повертався все пізніше. Та ще й утомлений.

«Цікавий аромат, – подумала, беручи сорочку, яку він залишив звечора на дивані. – Точно жіночий і так нагадує… – примружилася, силячись згадати, де могла чути подібний запах. – Де? Точно… запах свіжоскошеної трави! Як у дитинстві в бабусі, коли ранком у поле вийдеш і вдихаєш на повні груди зелену свіжість. Гарно. Отже, жінка…» – боляче стислося серце.

На мить уявила реакцію Асі.

Задихала важко, опустилася на стілець.

– Тобі зле? – підбігла мала.

– Ні, сонечко, – притулила до себе сиротину. – Уже вибрала, що вдягнеш?

– Майже. Подивишся?

– Звісно, хороша моя. Показуй, – натужно піднялася.

Дівчинка весело щебетала і, мов справжня доросла модниця, викладала на ліжко зі смаком підібраний одяг: яскраво-червону кофтину, зручні вузенькі темно-сині штанці. До них – утеплену спортивну червону куртку із синіми елементами й таку ж шапочку. А ще – високі гумові чобітки на теплій підкладці із синіми слониками.

– Ну як? – захоплено спитала мала Ася.

– Чудово, – обняла дівчинку Марина. – Ти будеш найяскравішою рибачкою, – поцілувала кучеряву голівку.

Зібравши все потрібне, вклала дитину спати раніше. Їй і самій не завадило б відпочити перед дорогою. Та Роман не з'являвся. Уже й за північ, а його нема. Вийшла на балкон, роздивилася навколо. Нікого.

Нарешті не витримала й наважилася… Набрала номер.

Недоступний.

Згадала, як навмисно вимкнув телефон перед ігровим центром.

Важкими кроками стомлено ступила в кімнату. Боляче… наче босоніж по склу.

Щастя ледь зажевріло в цій родині, дитина посміхнулася, і ось… чужа жінка все руйнує.

Романа вона розуміла: навряд чи житиме самотньо заради доньки.

«Не та він людина», – чомусь розсудила.

Але чому саме тепер, коли Ася почала повертатися до нормального життя, припинила прокидатися вночі, схлипувати, здригатися крізь сон?

«Це неможливо, – думала на самоті. – Тільки не тепер».

Схаменулася.

Глянула на годинник.

О Господи! Шоста ранку. Вже майже розвиднілося, а його й досі немає. І телефон вимкнений. Точно. Вона навіть не сумнівається.

Але… Як же так? Не прийде? Він же обіцяв! Навіть сам запропонував! Невже не розуміє, що означають його слова й учинки для дитини?

«Скоро прокинеться Ася. Що робити?» – вхопилася за голову.

Про себе зовсім не думала. Припускала найгірші варіанти. Якщо Роман не з'явиться, що сказати дитині? Боялася навіть уявити розчарування в її очах. Вона ж так чекала! Щодня засинала й прокидалася з розмовами про суботню подорож. О-ох!

Минуло ще три години. На вулиці давно й високо стоїть сонце. Все. Кінець риболовлі.

Не встиг.

– Ми проспали світання! – раптом почула крик сполоханої дитини. – На риболовлю ж треба із самого ранку! Та-а-ту-у! Підйом!!!

Побігла прямо в спальню… Тоді у ванну… Потім у вітальню… Нарешті зайшла в хол.

– А де тато? – сповненими страху й розпачу очима подивилася на Марину.

– Сонечко… у нього… – не могла знайти потрібних слів, – машина зламалася і… т-телефон.

Дівчинка завмерла.

У її широко розплющених оченятах було стільки болю й розчарування, що Марина ледве стримала сльози. Здавалося, перед нею не дитина, а доросла людина з великим життєвим досвідом.

– Він зараз буде, – спробувала заспокоїти.

– Не хочу нікуди їхати, – крижаним тоном промовила дівчинка й міцно стулила губки, аби не розплакатися.

Якусь мить вони мовчали.

Марина не наважилася щось додати. Відповідь дитини була вичерпною. Лише підійшла й пригорнула до себе. Тепер Ася стала їй ще ріднішою, ближчою.

Несподівано клацнув дверний замок.

Думаючи, що дівчата сплять, обережно, майже безшумно ступив до квартири Роман. Тихенько зачинив за собою двері, обернувся й… остовпів.

З кімнати на нього незмигно дивилися дві пари ясних пронизливих очей. Вони, наче огненні мечі, проштрикнули його наскрізь.

Усе зрозумів.

Виправдовуватися негідно й нерозумно. Ладен був крізь землю провалитися від сорому. Дав слово дитині – і не дотримав його. Який це батько? Поранив душу власної кровинки, втратив довіру.

Невинний, чистий, повний розчарування погляд Асі став для нього найбільшим покаранням. Вона повірила, а він…

Ледь стримуючись, щоб не заплакати, ображена дівчинка різко розвернулася й швидко побігла до своєї кімнати. Добровольська подалася на кухню.

– Немає сенсу щось пояснювати, правда? – важко опустився на стілець поряд з Мариною Роман.

– Невдала операція? – безсило промовила дівчина. – Не доведи Боже, померла людина? – в її голосі почулися іронічні нотки.

Богданов мовчав. Лише винувато схилив голову.

– Наберіться терпіння, – глибоко зітхнула. – Дайте їй час оговтатися. Забагато емоцій…

– Я розумію, – ледь чутно прошепотів. Важко піднявся та якийсь зігнутий, наче стотонний тягар на плечі взяв, поплентався до спальні.

* * *

– Привіт, колего. Можна? – почув над головою жіночий голос Богданов.

Він саме обідав у невеличкій лікарняній їдальні. Готують тут дуже смачно. Але приміщення маленьке, лише кілька столиків, тому завжди людно й усе зайнято.

– Звісно, – ледь помітно кивнув.

– Якийсь ти втомлений, чи це лише здається? – сідаючи й ставлячи на стіл власну тацю з наїдками, мовила Ярина Титаренко.

Вона – психолог. І, кажуть, великий професіонал. Бачить людей наскрізь, мов рентгеном просвічує. Бува, приходять до неї колеги з якимись проблемами, начебто близькі друзі попросили, а вона все по поличках розкладе й на чисту воду виведе. Як хороший спеціаліст, у вихідні приймала в приватній клініці.

– Хочеш про це поговорити? – криво посміхнувся Роман.

– Головне, чого хочеш ти, – м'яко відказала Ярина, відчувши в його голосі нотки сарказму.

– А знаєш… Не завадило б. – Відсунув тацю й узявся за сік. – Усе життя шкереберть.

– То наведи в ньому лад, – беручись до обіду, спокійно мовила Ярина.

– Як? – знизав плечима.

– Як у квартирі, – спокійно пояснила. – Коли навкруги безлад, нічого не знайдеш. Це справді нервує й виснажує. Але якщо все розкласти на місця…

– Якби все залежало лише від мене…

– У нашому житті все залежить винятково від нас, – не погодилася психолог. – Не перекладай відповідальність. Краще доклади зусиль…

– Говориш загадками, – хитро примружив очі Роман. – За це й не люблю психологів.

– Якщо маєш хвилинку, – не образилася Ярина, – можемо продовжити в моєму кабінеті, – прямо запропонувала.

– Згода, – сказав, забираючи таці.

– Смерть матері для дитини в такому віці – надзвичайно тяжка, переломна подія, – серйозно пояснила, коли вислухала Романа сам-на-сам. – Її психіка ще не сформувалася, тому особливо вразлива. Це величезний шок, навіть якщо вона цього й не показує. Змінився її світогляд. Зараз Настя особливо потребує душевного тепла, підтримки, піклування. Їй потрібно відчувати твою присутність: знайшов для неї вільний час, погладив по голівці, пригорнув… Усе дуже важливо. Брак таких, на перший погляд, елементарних речей може позначитися на розвитку дитини. Наберися терпіння. Зараз вона особливо прискіплива. Запізнився, забув, відсунув її бажання на другий план – усе вона сприймає як зраду. Ти чудово вчинив, найнявши людину, яку дівчинка любить. Марина, кажеш? – перепитала. – Це чудово. Батько ніколи не замінить дитині матір, як би не намагався, а інша жінка… – на мить замислилась. – Проте дитині важливо відчувати любов обох батьків. Це альфа й омега всіх сімейних стосунків. Від

того, чи отримала дитина достатньо батьківської уваги в дитинстві, залежить, наскільки твердо стоятиме на ногах у дорослому житті. Якщо хочеш своїй доньці добра – подбай про справжню сім'ю, – прямо заявила Ярина. – Поважай жінку, яку вона вибрала й любить.

– Може, мені ще й одружитися з нею? – добродушно посміхнувся Роман.

У його голосі вже не було сарказму. Навпаки, здавалося, аж посвітлішав, наче скинув тягар з душі.

– Це було б ідеально, – без натяку на жарт відповіла Ярина. – Але якщо немає щирих почуттів – не ризикуй. Дитина це відчує. Тому краще просто поважай.

– Спасибі, Яринко. Ти справжній друг, – глипнув на годинник, даючи зрозуміти, що йому час іти. Відтак піднявся й попрямував до дверей.

– Не дякуй, – багатозначно кинула йому в спину. – Краще добре озбройся й надягни надійну броню… – знову заговорила загадками.

– От тільки похвалив людину, – розвів руками і, не обертаючись, глянув через плече. – Ти про що? – наморщив чоло.

– Про Божену, Богданов. Про Божену… – незадоволено похитала головою психолог. – Починати треба саме з неї…

Та Роман не послухав поради спеціаліста. Вважав, що головне – його рішення. Божена ж змириться й відступить, як того разу. Що їй залишається? Трохи побіситься, правда, але то пережити можна. Завтра буде завтра. А сьогодні… Він зробить пропозицію Марині. Вона погодиться, бо ні за що не прогавить шанс стати Асі справжньою матір'ю.

– Ти що, вирішив утекти? – майже на ходу заскочила в авто коханка, коли Роман виїжджав зі стоянки. – Ми ж домовилися після роботи…

– Послухай, Божено, – зупинився й нервово стис кермо. – Сьогодні ніяк, – зітхаючи, вимовив. – На мене дитина чекає. Мушу бігти.

– У неї ж нянька є, – обурилася жінка. – За що ти їй гроші платиш?

– Нянька батька не замінить, – процідив крізь зуби.

Запанувала тиша. Роман чекав, коли Божена вийде з машини. Але та не поспішала.

– І чому мене гризуть сумніви? – недовірливо скосила очі. – Не спіткала б мене знову твоя підступна зрада, Богданов.

– Ти хочеш колись знайти спільну мову з моєю дитиною? – бовкнув перше, що спало на думку. Іншого спосо бу миттєво здихатися надокучливої коханки не придумав.

Божена завмерла.

Що це означає? Пропозиція? Він бачить її матір'ю своєї доньки? Отакої. Може, сюрприз готує? Одруження планує, а вона… Підозра й недовіра руйнують стосунки, це всі знають. Навчись сліпо йти за чоловіком, не заперечувати, і він приведе тебе на вершину сімейного щастя.

– Хочу, – впевнено відповіла.

– Тоді дай мені час і не тисни, – роздратовано кинув. – Мушу їхати, – кивнув на дверцята.

Войтович неохоче вийшла з авто. Бреше він чи правду каже – не важливо. Головне – результат. А чекати вона вміє…

Роман тим часом заїхав до ювелірного магазину. Придбав каблучку. Розмір очевидний, на цьому він знається. Повернувся додому раніше. Зайшов у квартиру. Ася з Мариною весело гомонять, читають дитячу книгу з яскравими ілюстраціями.

Прислухався. Дитячі вірші Наталі Забіли. Точно. Пригадав, як одного разу чекав на Людмилу в магазині, доки вона вибирала книжку для доньки. Тоді ще сердито розглядав, що то за література така, дитяча.

Читала Марина:

– Лізе, лізе равлик по моріжку,
Виставляє равлик довгі ніжки,

А на спині в равлика хатинка.
Заболить у тебе, равлик, спинка!
Ні, не важко равлику, не важко.
Бо легка хатинка-черепашка.
Та зате, як поруч небезпека,
Равлику додому недалеко:
В черепашку зразу може влізти, —
І вже пташці равлика не з'їсти!

Ася весело заплескала в маленькі долоньки й засміялася. Ідилія. От тільки з його появою наче хмари сонце закрили. Побачивши батька, дівчинка зіскочила з дивана й демонстративно побігла до своєї кімнати, не привітавшись.

– Усе ще сердиться? – розчаровано запитав.

– Я мушу з вами поговорити. – Марина відклала книгу й ніяково опустила очі.

– Щось сталося? – насторожився Роман.

Марина сиділа наче на голках. Руки потирала. Нервувалася. Вочевидь, розмова непроста…

– Ходімо до кімнати, – показав на простору вітальню за дверима.

Дівчина мовчки підвелася, Богданов пропустив її вперед.

– З Асею все гаразд? – першим запитав, зачиняючи за собою двері.

– Н-не зовсім, – почала Марина, перемагаючи неймовірне хвилювання.

Роман застиг в очікуванні. Ідеться про його дитину. Відчув, як дужче забилося серце.

– Вона страждає, – опустивши погляд, продовжила Марина.

Вочевидь, ішлося про щось надзвичайно важливе, бо хвилювання наростало. І він це відчув.

– Їй потрібні повна родина, постійна увага, любов, турбота обох батьків. Вона щаслива, коли ми разом, навіть якщо це лише ілюзія сім'ї. Тоді маленьку душу огортає любов, а це – найважливіше. Розумію, ви ч-чоловік… – раптом затнулася. – В-вам потрібна ж-жінка, – уже геть зашарілася. – Тому я д-довго думала і… – остаточно втратила змогу говорити й заніміла, наче їй тугим зашморгом горло здавили.

– І-і-і… – протягнув ошелешений Богданов, не в змозі дочекатися головного. Ніяк не міг уторопати, до чого веде Марина. Вирішила прочитати йому лекцію на тему етики й моралі поведінки, чи що?

– Візьміть мене за дружину! – раптом випалила й міцно заплющила очі. Від сорому хотілося провалитися крізь землю.

Почуте гепнуло Романа по голові, наче молот по ковадлу. Він ледве втримався на ногах.

На тобі…

І обручка в кишені, і освідчення…

Запанувала мертва тиша.

Марина все зрозуміла…

Дурнішого вчинку в житті не робила. Допоки Роман не оговтався, вирішила вискочити з кімнати. Але рука Богданова блискавично перекрила їй вихід, наче живий шлагбаум. Марина заплющила очі й застигла на місці.

– Я почув тебе, – повільно й тихо прошепотів їй на вухо, наче відчеканював кожне слово. – Але попереджаю: формальним чоловіком, заради ілюзії щасливої сім'ї, не буду. У нас усе буде по-справжньому: кохання, діти, родинний затишок… Згодна?

– Згодна, – твердо відповіла й упевнено глянула в його запалено-гарячі очі…

* * *

Сьогодні Божену не впізнати. Сяє, ніби пасхальна писанка. На диво привітна, люб'язна з колегами, щебетлива.

– Що це з нею? – дивувалися дівчата-медсестри Оксана Івасюк і Тамара Барановська та санітарки Ліля Осадча й Ольга Олійник під час ранкової перезміни. – Наче Богданов заміж кличе, – маніпуляційну кімнату наповнив дзвінкий жіночий сміх.

– Хто в це повірить? – саркастично скривилася Оксана. – Здалася вона йому…

– Але ж роками водяться, – не погодилася Тамара.

– Бо вчепилася за нього, як реп'ях за волосся, – не здавалася Оксана. – Бачили б ви, як він учора виставив її з машини на стоянці.

– Точно, – підтвердила Ольга, яка минулу добу з Оксаною чергувала й усе на власні очі бачила. – Спочатку наздогнала, заскочила в авто, а потім повільно звідти виповзла й довго дивилася йому вслід.

Та жіночій цікавості немає меж. Не було б жінок – не було б пліток…

– Гаразд. Піду в розвідку, – першою зголосилася санітарка Ліля.

Поправила на собі халат, узяла до рук швабру, відро й розгонистими генеральськими кроками помарширувала прямісінько в кабінет завідувача відділення. Туди зранку зайшов Богданов і ще не виходив. Може, щось цікаве почує?

Довго вовтузилася під дверима, але, крім чоловічого бубоніння, нічого розібрати не змогла. Тоді нахабно ввійшла всередину зі своїм причандаллям, мимохідь привіталася й мовчки почала витирати пилюку з полиць із документами, наче їй і дозволу не треба було.

Ошелешений Корній Тихонович хвильку помовчав. Потім зрозумів, що Ліля не здасться, доки не завершить роботу, і вирішив припинити посиденьки. До того ж Богданову час іти на операцію.

– Ну що, друже, – поплескав Романа по спині, обіймаючи. – Вітаю. Щиро радий за тебе. Вона буде чудовою матір'ю й дружиною. Справжнього щастя вам. Бо, як каже народна мудрість, щастя – не життя без турбот і печалей, а стан душі.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.